

Nový test zjistí, či plazma může léčit covid-19

OSTRAVA Lidé s těžkým průběhem covid-19 mají větší šanci na účinnou léčbu plazmou uzdravených lidí. Test, který vyvinuly viroložky Zdravotního ústavu se sídlem v Ostravě, totiž dokáže změřit, zda je v krvi dárce dostatečné množství neutralizačních protilátek schopných zastavit šíření koronaviru SARS-CoV-2 v těle člověka.

„Neutralizační protilátky brání koronaviru přichytit se na lidské buňky. Tím mu znemožní proniknout dovnitř buněk a ničit je. Aby léčebný efekt fungoval, musí krevní centra najít takové dárce plazmy, kteří mají po prodělaném onemocnění velké množství neutralizačních protilátek. Musí jich být nejméně tolik, aby si zachovaly účinnost i při naředění v poměru 1:320. Dosud to nikdo neuměl změřit, proto jsme vyvinuli nový virusneutralizační test, který to dokáže. Můžeme pomoci všem nemocnicím, které používají plazmu k léčbě covid-19,“ vysvětlila vedoucí oddělení virologie Zdravotního ústavu Hana Zelená.

Ústav podobné testy používá také u řady jiných virů. Nyní potřeboval povolení Státního úřadu pro jadernou bezpečnost k nakládání s živým virem SARS-CoV-2. „Získali jsme ho začátkem května, pak už to šlo rychle,“ podotkla Zelená. (les)

Střelec z nemocnice byl fyzicky zdravý, říká posudek

Střelec Ctirad Vításek útočil loni v prosinci. Foto: MAFFRA

OSTRAVA Vyšetřování střelby v čekárně ostravské fakultní nemocnice, kterou nepřežilo sedm lidí a dva byli zraněni, nepotvrdilo, že by byl střelec fyzicky nemocný. Policie nyní čeká na posudek z psychiatrie, zda měl pachatel, který se nakonec také zastřelil, duševní poruchu. Vyšetřování skončí pravděpodobně v červnu.

Policie pracovala s verzí, že motivem 42letého muže byla nespokojenost s tím, jak lékaři přistupovali k jeho léčbě. Podle dostupných informací byl přesvědčen, že je těžce nemocný. Lékaři ale na nic nepřišli, takže ho neměl jak léčit. „Vyšetřování nepotvrdilo, že by muž byl fyzicky nemocný. Vše ale směřuje k nějakému duševnímu onemocnění. S tímto policije nyní pracuje,“ uvedl dozorující státní zástupce David Bartoš. Dodal, že znalci vypracovávají psychologický posudek. Po jeho dokončení bude vyšetřování ukončeno. „Předpokládám, že to bude v červnu,“ řekl Bartoš.

Muž zahájil palbu bez varování v čekárně traumatologické ambulance nemocniční polikliniky v úterý 10. prosince po 7.00. Pacienty střelil z bezprostřední blízkosti do hlavy a hrudníku. Sedm lidí zabil, dva zranil. Z nemocnice se mu podařilo utéci před příjezdem policie. V Děhylově na Opavsku pak spáchal sebevraždu. Při útoku použil zbraň, jež nebyla plně funkční. Opačovaně se mu podle výpovědí svědků z místa činu i expertů zasekávala. Oběti tak podle policie mohlo být více. „Myslíme si, že kdyby použil plně funkční zbraň, mohly být následky mnohem horší,“ řekl dříve novinářům moravskoslezský policejní ředitel Tomáš Kužel. (ČTK)

V seriálu *Ostravské stopy* vzpomíná dramaturg folkové přehlídky Milan Kaplan

Kolotoč, ten vždy patřil Ostravě

Martin Jiroušek
spolupracovník
MF DNES

Festival Folkový kolotoč patří k událostem, které ve své době významně zapsaly Ostravu do mapy populární hudby. Přestože toto město bývá často dáváno do souvislosti s klíše ocelového srdce či líné rockové a metalové hudby, nejinak to bylo i s jinými žánry. U zrodu Folkových kolotočů stál jako dramaturg a organizátor Milan Kaplan, který nyní připravuje retrospektivní publikaci k tomuto fenoménu.

Vše začalo v sedmdesátých letech a hlavní příčinou byla podle Kaplana odlišnost Ostravy jako takové. „Ostrava je jiná a navždy to tak bude. Naši předkové to dlouho měli do Vídně blíž než do Prahy a to hodně vztahů ovlivnilo. Ostrava byla divoká – nový svět, území, na kterém se smísilo hodně národností. Mně osobně se v ní líbí, žije se mi tu dobře. Mám zde hodně přátel, je tu příjemně,“ charakterizuje město Milan Kaplan.

První Folkový kolotoč zazářil už na jaře 1976 v kulturním domě v Porubě. „Konali jsme se pravidelně tři dny posledního víkendu v březnu, a to od roku 1976 do roku 1984. Osm ročníků v Ostravě a devátý v Břeclavi,“ připomíná Kaplan. To byl zásadní zlom, protože pak už přišel jenom zákaz a festivalový zážitek padl. „Poslední ročník jsme plánovali rovněž v Ostravě, jenže po nátlaku jsme to zrušili. Nikdy jsem se nedopátral, kdo za tím stál. Akce už byla povolena, už se má-

lem začaly prodávat vstupenky. Pak mi ředitelka kulturního domu řekla, že akce nebude a tečka. Oficiálně byl pořadatelem kulturního domu a tedy ona. Posunuli jsme termín a přesunuli akci na jižní Moravu.“

Festival objevil mnoho pozdějších hvězd, mimo jiné nastartoval kariéru ikon folkové scény, jako je Jaromír Nohavica.

Ostravsko a Morava ukázaly, že

„Poslední ročník jsme plánovali rovněž v Ostravě, po nátlaku jsme to zrušili.“

právě ony jsou líní talentů. „Prosadit se z Ostravy nebo Frýdku-Místku je těžší. První liga se hraje vředy v hlavním městě. A když to chcete zvládnout odjinud, máte to horší a dražší. V případě písničkářů je to tak, že většina těch nejlepších má kořeny na Moravě. Počítejte se mnou: Kryl, Nohavica, Redl, Dobeš, Janoušek, Hutka, Streichl, Fiála, Fojtík, Žamboch, Souček nebo dnes už zapomenutí Petr Lutka a Jirka Tvrz. Asi se mi nevybavili všichni, ale snad mi bude odpuštěno,“ říká dramaturg. „Nejde ani o to, jestli jsi rocker, nebo písničkář, musíš mít schopnost vyprávět. Třeba butovský Radek Pastrňák je písničkářská hvězda,“ vysvětluje Kaplan.

„Písničkář musí mít dar přimět lidi, aby naslouchali, věřili, prožívali s ním, bez ohledu na to, jestli je za ním kapela, nebo tam na scéně stojí sám.“

Folkové kolotoče svým způsobem vznikaly na koleně, z hlubokého nadšení pro věc. „Bylo to nedokonalé, ale plně nadšení a kamarádství. Je dobré si připomenout v současnosti špatně pochopitelnou věc – nebyly telefony, notebooky, tablety, nebyl Facebook, Google a dopisy se psaly ručně. Jo a meziměstské hovory se řešily značným dílem na poště,“ popisuje dramaturg tehdejší organizační poměry.

Nešlo přitom jen o Folkové kolotoče, ale také o už dříve založené Divadélko Opera, které vzniklo kolem roku 1972. „Tehdy k tomu přispěla souhra okolností. Jedni chtěli hrát před publikem, druzí na tu muziku chtěli někam chodit. Jedna z členek toho nadšeneckého týmu přinesla informaci, že je volný sál loutkového divadla v bývalém kulturním domě Bytostavu, a já měl odvahu, možná spíš drzost, organizovat. A hned jsme, hráli každé úterý. Ze začátku to bylo víc trampské jeviště a s každým dalším koncertem se to posouvalo. Ten pohyb se děl v našich hlavách. V té době to křuplo, když jsem zažil koncert Třešňáka za zády s Kormanem a Gadžorem,“ líčí vznik a život této komorní scény její zakladatel Milan Kaplan. Skoro pokaždé bylo vyprodáno, kolem 120 listků.

Přestože se Folkové kolotoče posléze dostaly do hledáčku Státní bezpečnosti, tato malá scéna za normalizace nikomu nevařila. „Taky nám asi nahrálo, že jsme scénu po-

jmenovali Divadélko Opera. Schvalovatelé řešili jiné divné věci a nemohli ani tušit, že inspirací názvu byla nejslavnější americká country scéna. Taky jsme zneužili situace, kdy místní svazáci dělali velké a nekompromisní náborové akce, když jsme si založili vlastní organizaci, která se ovšem bude starat jen o muziku v Opeře. Tím pádem jsme měli razítko, pokladnu a porubský

„V mojí hlavě to křuplo, když jsem zažil koncert Třešňáka.“

obvodní výbor svazáků mohl vykazovat díky nám vážně bohatou činnost,“ povídá Kaplan. „Obě strany respektovaly status quo a fungovali jsme až do okamžiku, kdy se jedna z návštěvnic doma pochlubila s nahrávkou. Pak nám zrušili scénu a my zas chvíli nato rozpustili organizaci.“

Od prvních krůčků Opery až po konec Folkového kolotoče to trvalo třináct let. Nejužasnější přitom byl prý poslední ročník, mimoostravský. „Byl vytlačeno do Břeclavi. A nutno říct, že byl o třídu až dvě úžasnější. Možná se do toho promítá skutečnost, že v tom Břeclavském „kolotoči“ už byl vzor, navíc jsme ho konečně žánrově otevřeli

Profil Milan Kaplan

Dramaturg, organizátor, promotér, vyhledávač talentů a organizátor moravské písničkářské a folkové scény se narodil 5. března 1951 v Ostravě. Začínal jako programový pracovník ostravských kulturních středisek, později byl technkem v Československém rozhlasu Ostrava. Tam byl zároveň autorem a spikrem mnoha hudebních pořadů. Odtud v druhé polovině osmdesátých let přešel do pozice vedoucího porubského hudebního klubu DELTA. Nejpodstatnější jsou jeho projekty, které řešil mimo své pracovní úvahy. Prvním bylo takzvané Divadélko Opera (1972). Nejvýraznější na sebe upozornil jako dramaturg a organizátor někdejšího ostravského hudebního festivalu Folkový kolotoč. V sedmdesátých a osmdesátých letech silně ovlivnil českou a moravskou písničkářskou scénu. Mimo jiné napomohl startu hudební kariéry Jaromíra Nohavici, Pavla Dobeše, Karla Plíhala, Josefa Streichla a dalších. Od roku 2009 pořádá pravidelně písničkářský minifestival Malá Ostrava, kterým provází jako moderátor večera.

a přibýlo rockerů, jazzmanů a folkloru.

Břeclav a její straniční velitelé ale další ročník nechtěli. „A my už další město nehledali. Nebyl na to čas ani peníze. Břeclav se začala bát a ta ostravská sounáležitost nám chyběla. Kolotoč podle nás patřil Ostravě,“ dodává dramaturg.

„Hrdinové“ zbavují město odpadků

KARVINÁ Někdy vyrazí do terénu ve třech, jindy jich je i osmnáct. Martin Špaldoň společně s dalšími dobrovolníky zbavil Karviné už 24 tun odpadu. Činí tak pod hlavičkou celosvětové organizace Trash hero.

Její karvinskou základnu vede právě jmenovaný obyvatel slezského města původem ze Slovenska. „Odpadky jsem sbíral už dříve. Vadilo mi, když jsem na ně narážel při obilbě jízdy na kole. Pak jsem se dočetl o této organizaci a rozhodl se, že to budu dělat pod něčí hlavičkou,“ líčí Špaldoň.

Ve městě zorganizoval už přes tři desítky sběrů. Tamní dobrovolníci se zaměřují především na okrajové části Karviné, kde se nacházejí černé skládky, které nejsou lidem tolik

na očích. „Sbírali jsme namátkou třeba v části Doly, u Karvinského moře a nyní na Sovinci,“ popisuje čtyřicetiletý muž.

Rekordní účast zažil při likvidaci nepořádku kolem řeky Olše. „To se k nám připojily děti z oddílu Hraničář. Celkem nás bylo osmnáct,“ vzpomíná Špaldoň.

Cílem je nejen sbírat, ale také inspirovat

Samotnému sběru odpadků předchází nutné projednání s vlastníky pozemků. Dobrovolníci z organizace s nimi řeší podmínky úklidu i následný odvoz.

„Na jednom místě sbíráme se souhlasem majitele zhruba dvě až tři odpoledne. Když máme hotovo,

přijede firma, odpadky naloží a odveze,“ vysvětluje dobrovolník.

S likvidací a svozem odpadu pomáhají dobrovolníkům i karvinské technické služby. Lidem uklízejícím přírodu navíc město dodává pytle, rukavice a další materiál.

Milovníci přírody v terénu často narážejí na pohozené PET lahve, kusy oblečení, sáčky, pneumatiky nebo sklo. Množství nasbíraného odpadu povětivě váží a připisují k celosvětovým výsledkům organizace.

Ta má za cíl kromě alespoň částečného vymýcení černých skládek zároveň inspirovat lidi k ekologičtějšímu stylu života. „Věst je k tomu, aby vytvářeli méně odpadu a nezařezovali tolik přírodu,“ dodal Martin Špaldoň. – Petr Wojnar

Modernější kanalizace bude stát 28 milionů

NOVÝ JIČÍN Téměř půl kilometru nového vodovodního řádu a jenom o něco kratší rekonstrukce kanalizace čeká pracovníky SmVaK v Novém Jičíně. Celková cena za obnovu potrubí v Máchově ulici přijde na více než 28 milionů korun.

„Více než 12 milionů korun investujeme do vybudování 430 metrů nového vodovodního řádu a související infrastruktury. Rekonstrukce 419 metrů kanalizační stoky a navazujících technologií si vyžádá celkově zhruba 16 milionů korun,“ přiblížil plány podniku Marek Šibrť, mluvčí SmVaK.

Důvodů k opravám je více. Například potrubí dodávající v této části

města pitnou vodu pochází ze 70. let minulého století. A nevyhovující je i kanalizace.

„Vzhledem ke špatnému technickému stavu dochází při vyšší úrovni hladiny podzemní vody k nežádoucí infiltraci balastních vod do stoky,“ popsal stav staré kanalizace technický ředitel SmVaK Ostrava Martin Veselý. „S ohledem na uložení vodovodního řádu v Máchově ulici bude stavba uskutečněna v koordinaci s výměnou daného vodovodu a rekonstrukcí místní komunikace. Právě o tom jednáme s městem.“

S dokončením stavby počítá firma SmVaK do konce roku. (sta)